

SÍDLIŠTĚ JANOV. PĚT LET PROCESU REVITALIZACE

Věra Thea Zoubková

Deprivace obytného území trápí stále více měst. Kde selhává prevence, nastupuje potřeba dlouhodobé a komplexní revitalizace. Lokalita sídliště Janov, kterou v roce 2008 mediálně zviditelnily nejen špatný stav životního prostředí, problém ekonomické stagnace a sociálního vyloučení, ale také střety pravicových radikálů s policií, se před pěti lety vydala na cestu obnovy území a snižování sociální exkluze. Proces revitalizace zde čelí různým výzvám, na mnohé problémy však nachází inspirativní odpovědi.

Janov¹⁾ je okrajovou částí severočeského města Litvínova.²⁾ Na konci 70. let 20. století zde bylo postaveno panelové sídliště. Tvoří ho radiálně okružní systém dvanácti ulic, ve kterém se nachází celkem 26 vícepodlažních obytných bloků s dvěma až devíti vchody (cca 2 100 bytů). Sídliště bylo projektováno jako obytný okrsek. Vedle bytových domů se tak jeho součástí staly i jedna základní a dvě mateřské školy, kulturní dům, dvě nákupní centra a další samostatné prodejní prostory, restaurace, lékárna, pobočka České pošty a městské knihovny. Dopravní obslužnost zajišťují autobusy městské hromadné dopravy (MHD).

Na cestě k sociálně vyloučené lokalitě

Od svého vzniku bylo sídliště mezi obyvateli oblíbené pro velké slunné byty, široké meziblokové prostory, možnost volného výhledu do krajiny, blízkost lesa a Krušných hor³⁾ a výbornou dostupnost služeb a zaměstnání.⁴⁾ Zásadní změna v sociálních a ekonomických poměrech lokality nastala na počátku 90. let, kdy se Litvínovsko začalo potýkat s nedostatkem pracovních příležitostí, zapříčiněným útlumem těžby uhlí a racionalizací výroby v regionu. Uvolnění trhu s byty, hledání zaměstnání mimo Litvínov a u některých také vidina vlastního individuálního rodinného bydlení vedly k migraci obyvatel ze sídliště. Trend

Zdroj: Lenc, P. – MÚ Litvínov (2008).

Obr. 1: Letecký snímek sídliště Janov. Pohled od jihovýchodu

vystěhovalectví nezměnilo ani snížení nájemného o 10 procent, ani nabízení volných bytů k opravě.

Nákladnost údržby chátrajícího bytového fondu rozhodla na konci 90. let o zahájení privatizace městských bytů na sídlišti. Mnozí noví majitelé začali své nemovitosti pronajímat nebo dále prodávat. Byty v Janově byly levnější než v jiných částech Litvínova, pořízovali si je hlavně lidé s nižšími příjmy. V poslední fázi privatizace v roce 2005 bylo 612 bytů prodáno „en bloc“ ve veřejné dražbě. Majitelem se stala firma podnikající na realitním trhu, která začala volné byty poskytovat jako náhradní nájemní bydlení pro sociálně slabé, hlavně romské občany z lukrativních lokalit ve středních Čechách. V poměrně krátké době tvořili Romové polovinu obyvatel sídliště.⁵⁾

Privatizací prošla také většina objektů občanské vybavenosti. V majetku města zůstala pouze školská zařízení a veřejná prostranství. Ani prodej do soukromých rukou však nepřinesl očekávané oživení a zlepšení poměrů na sídlišti. Začalo ubývat nabízených služeb a změnilo se využití mnohých objektů. Pobočka městské knihovny byla zrušena. Kulturní dům přestal sloužit svému původnímu účelu, místo něj se objevilo kasino a bar. Skladba obyvatel se neustále měnila, docházelo ke značné fluktuaci a migraci lidí.⁶⁾ Nezaměstnanost se držela nad okresním průměrem,⁷⁾ v romské populaci bylo bez práce až 80 procent lidí.⁸⁾ Hojně se začaly objevovat černé skládky, zhoršené hygienické podmínky v domech i mimo ně, vandalství, výtržnictví a černé jízdy v MHD. Ojedinelé nebyly ani případy lichvy, gamblerství a záškoláctví.

1) K 1. lednu 2014 bylo v městské části Janov přihlášeno k trvalému pobytu 5 328 obyvatel. Na samotném sídlišti žilo k tomuto datu 4 250 občanů.

2) K 1. lednu 2014 žilo ve městě Litvínově 24 960 obyvatel.

3) Nejbližší lyžařské středisko je vzdáleno cca 3 km.

4) Největší zaměstnavatelé regionu – chemické závody a hnědohlelné doly – se nacházejí cca 3 km od sídliště.

5) Viz GAC-MPSV (2006).

6) V letech 2001 až 2008 se z Janova odstěhovalo téměř 900 osob.

7) Průměrná míra nezaměstnanosti v okrese Most v letech 2006–2008 činila 16 %. V Litvínově ve stejném období byla průměrná míra nezaměstnanosti 17,5 %.

8) Op. cit. 5.

Do dvou let od dokončení privatizace čelilo sídliště hluboké fyzické, sociální a ekonomické deprivaci. Lidé začali sepsovat petice proti úpadku lokality a přílivu dalších obyvatel. Odpovědí radnice bylo schválení vytvoření Osadního výboru městské části Janov⁹⁾ (červen 2007), který se stal platformou pro diskusi a komunikaci místních občanů se zástupci města. V březnu 2008 byla ve spolupráci s odborem regionálního rozvoje vytvořena pracovní skupina

pro přípravu Integrovaného plánu rozvoje sídliště Janov (IPRSJ).¹⁰⁾ Od července 2008 začalo město plošně regulovat provozní dobu a místa výherních hracích automatů.¹¹⁾ Stav nespokojenosti s poměry na sídlišti však na podzim téhož roku využili pravicoví radikálové k opakovaným demonstracím v Litvínově. Do situace razantně zasáhla policie a posléze i vláda ČR, která rozhodla zařadit Janov do právě vznikajícího seznamu pilotních loka-

lit ohrožených sociálním vyloučením. Pro Litvínov se tím otevřela možnost spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování.¹²⁾

Příprava revitalizace

Výchozí situaci pro přípravu revitalizace sídliště bylo v roce 2008 možné shrnout takto:

Silné stránky (2008)	Slabé stránky (2008)
Nízké ceny bytů	Technický stav bytového fondu
Hustota dopravní sítě	Kvalita silnic a chodníků
Dobré pokrytí území městskou hromadnou dopravou	Nedostatek parkovacích ploch
Finanční podpora města	Vybavení parteru městským mobiliářem
Dostatek levné pracovní síly	Nekvalitní urbánní zeleň
Bezprostřední blízkost lesů a Krušných hor	Neexistence pěšího nebo cyklistického spojení s ostatními částmi města
Kvalitně vybavená školská zařízení a jejich dostatečná kapacita	Vzdělanostní a kvalifikační struktura obyvatelstva
Dostupnost zdravotnických služeb	Vysoká nezaměstnanost
Školní sportovní areál	Výskyt sociálně patologických jevů
Přítomnost neziskových organizací	Negativní image – špatná adresa
	Zvýšená migrace obyvatel
	Omezený přístup do školního sportovního areálu
	Nedostatek dětských hřišť
	Nedostatek kulturních zařízení – knihovna, kino
	Výskyt heren
Příležitosti (2008)	Hrozby (2008)
Přeshraniční spolupráce	Pokračující úbytek obyvatelstva – vystěhovalectví
Rozvoj horské turistiky a cykloturistiky ve vazbě na Krušné hory	Změny v demografické struktuře
Čerpání evropských podpor a dotací	Další zvyšování nezaměstnanosti
	Růst extremismu ve společnosti
	Nedostatek finančních prostředků na revitalizační programy v souvislosti s ekonomickou krizí
	Růst nákladů za přepravu MHD
	Rozvoj těžby hnědého uhlí nad rámec ekologických limitů těžby

Tab. 1: SWOT analýza lokality sídliště Janov v roce 2008

- 9) Členy osadního výboru je pět občanů trvale žijících v Janově. Výbor se schází jednou měsíčně a spolu se zástupci města diskutuje o aktuálních tématech v oblasti infrastruktury a soužití v Janově. Snahou výboru je předkládat samosprávě dotazy a návrhy týkající se řešení problémů sídliště a ovlivňovat rozpočet města ve prospěch rozvoje Janova.
- 10) Do pracovní skupiny byli pozváni zástupci města Litvínova, Osadního výboru městské části Janov, majitelů nemovitostí na sídlišti a nevládních neziskových organizací, vykonávajících svou činnost v Janově.
- 11) V listopadu 2011 město vyhláškou plošně zakázalo provozování výherních hracích automatů, jejichž schvalování podléhalo jeho kompetenci. V listopadu 2013 město vyhlásilo nulovou toleranci i k technickým hracím zařízením, které na území Litvínova povolilo Ministerstvo financí.
- 12) Spolupráce mezi městem Litvínovem a Agenturou pro sociální začleňování byla dohodnuta v roce 2009 na období dvou let, poté byla prodloužena do konce roku 2012.

Obr. 2: Vlastnická struktura sídliště Janov

*SBD – stavební bytové družstvo; SVJ – společenství vlastníků jednotek; OV – občanská vybavenost; FO – fyzická osoba; PO – právnická osoba

Aby měl proces revitalizace šanci na úspěch, musel být důkladně naplánován. Nejprve však bylo nutné uklidnit a stabilizovat situaci na sídlišti, především pak eliminovat sociálně patologické jevy a celkově u obyvatel Janova zvýšit pocit bezpečí. Ještě v prosinci 2008 radnice vyhlásila tzv. „politiku nulové tolerance“. Ta přinesla zintenzivnění a posílení hlídek městské policie na sídlišti a zvýšení kontrol návštěvníků místních heren. Další opatření postupně následovala. Pro zefektivnění práce a zlepšení kontaktu se samotnými obyvateli byla městské policii pořízena mobilní služebna, pojízdná kancelář v dodávkovém voze, který může operativně měnit svá stanoviště. Došlo také k rozšíření městského kamerového systému.¹³⁾ Problémy s častým výskytem černých pasažérů na linkách MHD vyřešilo zavedení nástupu cestujících předními dveřmi autobusu.

V rámci prevence hygienických problémů, předlidiňování a neoprávněného užívání bytových jednotek začali pracovníci odboru sociální péče v doprovodu městských strážníků pravidelně obcházet byty na sídlišti a kontrolo-

vat v nich počty přihlášených a žijících osob. Dalším naléhavým úkolem bylo zajistit čistotu v ulicích. Po dohodě se svozovou firmou byl v Janově zvýšen počet odpadních nádob a svozových dnů. Vedle Technických služeb města Litvínova se na úklidu veřejných prostranství na sídlišti začali podílet také klienti veřejné služby z řad nezaměstnaných obyvatel.¹⁴⁾

Základním regulativem připravovaného plánu revitalizace a rozvoje sídliště se stal platný územní plán města Litvínova, v Janově zaměřený na řešení dopravy v klidu, možnost nástavby panelových domů a regeneraci objektů občanské vybavenosti.

Náklady na revitalizaci bytových domů a veřejných prostranství na sídlišti byly předběžně vyčísleny na půl miliardy korun. Bylo jasné, že vlastníci nemovitostí neovládou zaplatit opravy jen z vlastních zdrojů, ale budou potřebovat bankovní úvěry a podporu z operačních programů Evropské unie. Plán revitalizace sídliště byl proto spojen s přípravou Integrovaného plánu rozvoje města (IPRM), na jehož základě by bylo možné žádat o dotace na revitali-

zaci bytových domů a veřejného prostranství a sociální služby ze strukturálních fondů Evropské unie.¹⁵⁾

Prioritami připravovaného Integrovaného plánu rozvoje sídliště se staly zkvalitnění infrastruktury a rozvoj lidských zdrojů. Kromě původní pracovní skupiny zasáhla do tvorby plánu také Agentura pro sociální začleňování. Přes argument, že město na sídlišti nevlastní žádné bytové jednotky, přiměla agentura radnici, aby do IPRSJ zařadila agendu sociálního bydlení a pokusila se o zapojení Janova do systému prostupného bydlení.

V úzké návaznosti na plánování procesu revitalizace sídliště Janov vznikly také další strategické dokumenty města:

- *Program rozvoje města Litvínova na období 2009–2013* s mnoha návrhy a doporučeními v oblasti bydlení, občanské vybavenosti, podpory podnikání, zaměstnanosti a sociálního rozvoje;
- *Koncepce prevence kriminality města Litvínova*, kladoucí důraz na zajišťování volnočasových akcí na sídlišti Janov v průběhu celého roku;
- *Komunitní plán města Litvínova* z roku 2009, vzniklý za aktivní spolupráce občanů města. Plán ve svém programu zohlednil, mimo jiné, potřeby občanů ohrožených sociálním vyloučením a občanů v krizi a doporučil rozvíjet terénní práci, služby v oblasti bydlení, poradenství a aktivity, vedoucí k podpoře zvyšování zaměstnanosti, zaměstnatelnosti a vzdělanostní úrovně občanů ohrožených sociálních vyloučením.

Na strategické dokumenty navázal v roce 2010 Akční plán lokálního partnerství Litvínov, který stanovil krátkodobé cíle a priority intervence v oblasti bydlení, zaměstnávání, volného času, vzdělávání a prevence rizikového chování.¹⁶⁾

13) V současné době je městským kamerovým systémem monitorováno zhruba 70% území sídliště Janov.

14) Po zrušení veřejné služby je užíváno institutu veřejně prospěšných prací.

15) IPRM je nástrojem pro soustředění zdrojů, koordinačním rámcem a souborem vzájemně obsahově a časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vymezeném území měst. Zpracování IPRM a splnění dalších podmínek (velikost lokalit nad 500 bytů, doložení problémovosti) otevírá pro města ČR nad 20 000 obyvatel cestu k čerpání prostředků z operačních programů Evropské unie v programovém období 2007–2013.

16) Dokument vytvořil pracovní tým Lokálního partnerství Litvínov pod vedením Agentury pro sociální začleňování. Pracovní tým vznikl na základě rozhodnutí Rady města Litvínova o sloučení původní pracovní skupiny komunitního plánu a Komise pro Janov pod vedením lokálního konzultanta agentury. Tým tvořili zástupci lokálně aktivních neziskových organizací, Oddělení sociálně právní ochrany dětí Odboru sociálních věcí MÚ Litvínov, místní pobočky Úřadu práce ČR, Policie ČR, Městské policie Litvínov, Technických služeb Litvínov, Základní a Mateřské školy Litvínov – Janov.

Prioritní oblasti Integrovaného plánu rozvoje sídliště Janov		
Zlepšení infrastruktury	Revitalizace veřejných prostranství včetně dopravní infrastruktury, zeleně a mobiliáře	oprava a rekonstrukce chodníků a přechodů pro pěší
		oprava a rekonstrukce stávajících a budování nových parkovacích ploch
		výstavba cyklostezek
		odstranění zdevastovaných dětských hřišť a vybudování nových
		obnova a doplnění vhodného mobiliáře
		obnova a intenzifikace stávající zeleně, výsadba nové
	Obnova infrastruktury pro vzdělávání a volný čas	rekonstrukce a rozšíření veřejného osvětlení
		oprava, rekonstrukce a výstavba nových prostor pro vzdělání
	Oblast bydlení	oprava, rekonstrukce a výstavba nových prostor pro využití volného času
		oprava, rekonstrukce a modernizace bytových domů, zaměřené na snížení energetické náročnosti budov
Infrastruktura ke zvýšení bezpečnosti	zajištění moderního sociálního bydlení v renovovaných domech	
	osvětlení problematických území sídliště	
Rozvoj lidských zdrojů	Oblast sociálních služeb	obnova a rozšíření kamerového systému
		aktivita podporující získávání sociálních dovedností
	Oblast sociálního začleňování romských obyvatel	nízkoprahová denní centra
		sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi
		terénní programy
		sociální rehabilitace
		sociálně terapeutické dílny
	Oblast vzdělávání	sociální poradenství
		zlepšení organizačních forem, výuky a vyučovacích metod s důrazem na rovný přístup ke vzdělávání
		další vzdělávání pedagogických pracovníků
		poradenství, zpracování a rozšíření nabídky asistenčních, speciálně pedagogických a psychologických služeb pro rodiče a děti
		zajištění minimální garantované péče o děti se sociokulturním znevýhodněním
	Oblast posílení bezpečnosti na sídlišti	multikulturní výchova a vzdělávání
		další vzdělávání příslušníků městské a státní policie zaměřené na problematiku menšin

Tab. 2: Prioritní oblasti IPRSJ

Akční plán lokálního partnerství Litvínov	
Prioritní oblast intervence	Potenciál
Bydlení	zavedení funkce domovníka
	prevence ztráty bydlení
Zaměstnanost	rozšiřování nabídky míst v rámci veřejné služby
Volný čas	vytvoření amatérské pouliční fotbalové ligy
	pořádání celodenních street akcí a víkendových pobytů pro děti
Vzdělávání	další vzdělávání zaměstnanců MÚ
	doučování v rodinách
Prevence rizikového chování	stop stav hernám
	dluhové poradenství
	prevence drogové závislosti a služby pro ohrožené osoby

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (2010).

Tab. 3: Priority Akčního plánu lokálního partnerství

Zásadní podporu financování revitalizace se podařilo zajistit v červenci 2009, kdy město Litvínov uzavřelo s Ministerstvem pro místní rozvoj Dohodu o zabezpečení realizace IPRM. Na zlepšení prostředí sídliště bylo poté z Integrovaného operačního programu alokováno cca 94 mil. Kč. Dvě třetiny z této částky jsou určeny na opravy bytových domů, třetina na veřejná prostranství. Dotace mohou být čerpány do roku 2015.

Fáze realizace

Komplexní revitalizace sídliště začala na jaře 2009 a pokračuje dosud. Regenerací prošla již polovina bytových domů,¹⁷⁾ pět objektů občanské vybavenosti včetně základní školy¹⁸⁾ a významná část povrchů dopravních komunikací. Na nejexponovanějších místech byl rozšířen počet parkovacích míst, revitalizovány byly herní prvky na pozemku mateřské školy, sportovní areál základní školy a dva veřejné dětské koutky. Došlo k obnově a rozšíření kontejnerových stání a nádob na směsný a separovaný odpad. Regenerace se dočkala také část veřejného osvětlení, přidáno bylo nasvícení dvou přechodů pro chodce u základní školy. Nově vybudovaná cyklostezka a pěší komunikace zlepšily dopravní spojení Janova s ostatními částmi města.

Mnohých změn bylo dosaženo v posledních pěti letech také v oblasti sociálních služeb, přičemž významné nástroje snižování sociálního vyloučení zajistilo město Litvínov. Přimo v Janově otevřelo detašované pracoviště Odboru sociálních věcí a školství Městského úřadu, které je v bezprostředním kontaktu s občany a jejich problémy.¹⁹⁾ Od jara 2009 na sídlišti navíc fungují terénní pracovníci, kteří pomáhají sociálně slabým občanům s vyřizováním sociálních dávek, řešením splátkových kalendářů, problémů se záškoláctvím, zajištěním lékaře, zaměstnání a chodu domácnosti. Programem pomoci již prošlo na šest desítek janovských rodin. Ve spolupráci s městem je od roku 2010 v Janově zřízena kancelář

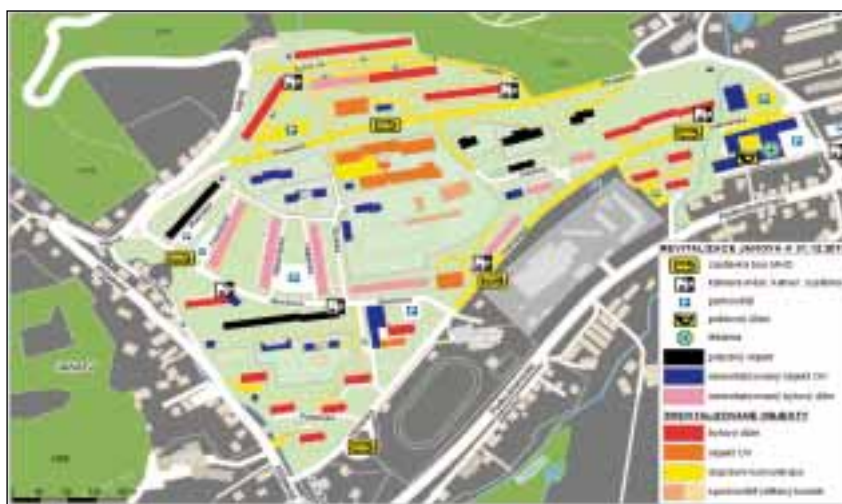
Poradny při finanční tísní, o.p.s. Jednou měsíčně mohou zadlužení občané využívat jejich poradenských služeb přímo v prostorech detašovaného pracoviště odboru sociálních věcí a školství. Volnočasové aktivity pro mládež poskytuje na sídlišti městem provozovaný odpolední klub Jaklík, který pracuje na bázi nízkoprahového centra.

Aktivně se do procesu revitalizace zapojuje také janovská základní škola. Pravidelně otevírá přípravné třídy, zajišťuje provoz družiny a organizuje mimoškolní aktivity (výlety, diskusní setkávání rodičů, dopravně-preventivní akce, kurzy PC). Ve škole s dětmi pracuje preventivní pracovník kriminality.

Foto © V. T. Zoubková

Obr. 4: Regenerované panelové domy v Kopistické ulici

© V. T. Zoubková

Obr. 3: Revitalizace sídliště Janov – situace v roce 2013

Realizaci projektů revitalizace ovlivňuje mnoho faktorů. Mezi nejdůležitější patří:

- dlouhodobá aktivní podpora ze strany města;
- spolupráce aktérů – PPP projekty;
- tlak veřejnosti;
- změna majitelů nemovitostí;
- ochota majitelů zapojit se do revitalizace;
- dosažení na dotace ze státního rozpočtu a strukturálních fondů Evropské unie;
- nenarušení procesu demonstracemi pravicových radikálů.

17) Regenerace se týkala vnějšího zateplení objektů včetně obnovy střechy, výměny oken a meziokenních izolačních vložek, výtahů, obnovy vstupních prostor, případně mimoúrovňových nástupů do objektů.

18) Opravy budovy ZŠ se týkaly opláštění, výměny oken, střechy, topného systému a oplocení.

19) Od července 2013 zde sídlí nově zřízená organizační složka městského úřadu, zabývající se terénními sociálními službami a sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi, s názvem První krok Litvínov. Rozpočet této organizační složky, oddělený od rozpočtu města, počítá s více zdroji financování. Podílet se bude město Litvínov, dotace Ministerstva práce a sociálních věcí a Ústeckého kraje.

Dlouhodobá aktivní podpora ze strany města

Fáze realizace revitalizace má podle plánu pokračovat až do roku 2015. Je proto důležité, že i po posledních komunálních volbách zůstala zachována podpora procesu ze strany zastupitelstva města. Jeho aktivní přístup se nejvíce projevuje v investiční a vyhláškové činnosti. Z rozpočtu města byly v posledních letech financovány opravy místní základní školy a regenerace části veřejného prostranství. Do Janova každoročně směřují také dotace města na provozování kulturní, sportovní a spolkové činnosti, na podporu sociálních služeb a protidrogové aktivity neziskových organizací. Vlastníkům nemovitostí jsou pravidelně nabízeny nízkou úročené půjčky na zlepšení úrovně bydlení z městského fondu oprav a modernizace bytového fondu. Město je aktivní také v oblasti podávání žádostí o dotace jak z evropských fondů, tak ze státního rozpočtu.²⁰⁾

Vyhlášková činnost směřuje ke zlepšování vzhledu města a předcházení narušování veřejného pořádku. Na veřejných prostranstvích je omezeno požívání alkoholických nápojů, v celém prostoru sídliště je navíc zakázáno sezení na stavebních prvcích (zídky, palisády) a také umístování a užívání

předmětů sloužících k odpočinku, rekreaci, stravování (lavice, židle, stoly) a k přípravě pokrmů (grily). Vznik takto zaměřených obecně závazných vyhlášek si vyžádalo dlouhodobé a opakované narušování občanského soužití. Jejich uvedení do praxe provázela rozsáhlá informační kampaň, vedená v lokálním tisku a na exponovaných místech také hlídkami městské policie. Vyhlášky doplnily nadále pokračující politiku nulové tolerance.

K tříbení postupů města přispívá nejen aktuální situace v lokalitě, ale také postoj radnice dále vzdělávat pracovníky, činné v agendě územního rozvoje a sociálních služeb, aktivně vyhledávat inspirativní příklady dobré praxe a spolupracovat s lokálními partnery v České republice i v zahraničí.

Spolupráce aktérů, PPP projekty

Aktivity radnice zahrnují také snahy o spolupráci se soukromým sektorem v oblasti bydlení, zaměstnanosti a sociálních služeb. Asi největším úspěchem v tomto směru je dohoda města a vlastníka nájemních bytů v Janově o spolupráci v rámci projektu dostupného bydlení, spuštěného v Litvínově na podzim roku 2009. Vytvořený systém, inspirovaný zkušenostmi ze Slovenska, poskytuje sociálně slabým občanům tři různé úrovně bydlení. Dvě z nich, ubytování v azylovém domě a na ubytovně, zajišťuje město ve svých zařízeních, nejvyšší stupeň nabízí standardní nájemní bydlení na janovském sídlišti, avšak bez nutnosti složit jinak obvyklou kauci. V situaci, kdy Litvínov nemá vlastní sociální byty, systém vytváří alternativní záchranou síť proti bezdomovectví, na druhé straně majitelé bytů zajišťuje větší obsazenost bytů a prověřené nájemníky. Žádosti o ubytování posuzuje pracovní skupina, složená ze zástupců vedení města, odboru sociálních věcí a školství a neziskových organizací. Na základě bodového zisku klient dosahuje na jeden z poskytovaných typů bydlení. Rozhodují faktory, jakými jsou bezdlužnost vůči městu a předchozímu pronajímateli, spolupráce s terénními pracovníky, neziskovými organizacemi a s Úřadem práce

při sestavování a plnění individuálního akčního plánu, u nezaměstnaných je hodnocen zájem a účast na rekvalifikacích a veřejně prospěšných pracích. Od zavedení systému v říjnu 2009 bylo řešeno na 470 případů, na třetí stupeň bydlení dosáhlo 10 procent z nich.

Naopak neúspěšné jsou zatím investiční pobídky a projekty města v oblasti zvyšování zaměstnanosti. S nezájmem obchodních řetězců se setkala nabídka pozemků na sídlišti pro výstavbu supermarketu. A ani charakter veřejných zakázek, vyhlášených v průběhu revitalizace, neposkytl prostor pro plánované zaměstnávání osob dlouhodobě registrovaných na Úřadu práce, kterým však většinou chyběla potřebná kvalifikace a zkušenosti. Náklady na proškolení a dohled by tak významně navyšovaly cenu zakázek.

Spolupráce s neziskovým sektorem v oblasti sociálních služeb se daří o poznání lépe. Město pravidelně poskytuje ze svého rozpočtu dotace na činnost a také zázemí vlastních prostor na sídlišti téměř půltoctu organizací, které se zde věnují finančnímu poradenství, sociálně aktivizační práci s rodinami a pořádání volnočasových akcí pro děti a mládež. Po několika letech hledání vhodného provozovatele a objektu se Litvínovu podařilo dohodnout s oblastní charitní organizací na zajištění služeb komunitního centra, jehož otevření bylo také jedním z cílů IPRSJ. Město pro tyto účely vyčlenilo ze svého majetku nevyužívanou budovu bývalé školy, nacházející se v těsné blízkosti sídliště.

Tlak veřejnosti

Zapojení veřejnosti se stalo nedílnou součástí revitalizačního procesu. V jeho průběhu se formy participace měnily, priority občanů však zůstaly vesměs stejné.

V období přípravy projektu revitalizace radnice organizovala veřejná jednání a otevřené besedy s obyvateli sídliště za jejich hojně a aktivní účasti. Pro potřeby IPRSJ byla uskutečněna anketa, ve které občané mohli vyjádřit, co

Foto © V. T. Zoubková

Obr. 5: U některých domů si sami jejich obyvatelé zvelebují záhony.

20) Viz Tab. 4 a 5.

jim na sídlišti chybí a z čeho mají obavy. Nepořádek, hluk, absence rekreačních a herních ploch pro děti a špatné sousedské vztahy byly vnímány jako hlavní problémy života v Janově.

V průběhu realizace byly dominantní formou participace podněty občanů osadnímu výboru, přednesené na pravidelných schůzích se zástupci města. Hlavní náplní jednání se staly stížnosti a obavy části obyvatel ohledně vznikajícího nepořádku, vandalství a zvýšené hladiny hluku, které přinesla plánovaná regenerace veřejných prostranství. Pod tlakem okolností (stížnosti občanů a původní projekt regenerace, nepočítající s protivandalskou úpravou mobiliáře) nakonec radnice dočasně ustoupila od pokračování v programu revitalizace dětských hřišť a dalších rekreačních ploch včetně nové instalace laviček. Obnoveny byly zatím jen dva dětské koutky a pouze minimum míst k sezení. Na podzim roku 2013 se v části janovské veřejnosti zvedla vlna nesouhlasu s tímto stavem a byla sepsána petice za pokračování procesu revitalizace veřejných prostranství a osazení rekreačních ploch lavičkami. S ohledem na tento vývoj byla radou města zřízena pracovní skupina ze zástupců příslušných odborů městského

úřadu, Technických služeb Litvínov a městské policie, která doporučila instalovat osm nových laviček. Zastupitelstvo však tento návrh zamítlo.

S peticí neuspěli ani občané, žádající zřízení výboru pro národnostní menšiny. Návrh u zastupitelů města neuspěl hlavně vzhledem k tomu, že v posledním sčítání lidu se k jiné než české národnosti přihlásilo 3,7 procent občanů a v etnicky smíšeném Janově se problematikou občanského soužití zabývá osadní výbor městské části.²¹⁾

Změna majitelů nemovitostí, ochota majitelů zapojit se do revitalizace

Soubor 612 bytů, původně prodaný ve veřejné dražbě, vystřídal v průběhu tří let tři majitele. Během této doby došlo ke změně a stabilizaci bytové politiky vlastníků, program sestěhovávání obyvatel z lukrativních míst ČR byl nahrazen standardní bytovou politikou a došlo ke zpřísnění podmínek získání nájemní smlouvy (zaměstnání, kauce, zkušební doba ubytování atp.). Současný majitel se dohodl s městem a poskytl své volné bytové jednotky k užití ve třetím stupni systému dostupného bydlení. Na druhé straně ovšem stáhl žádosti o dotace na opravu domů

z IOP, které si podal předchozí vlastník a ačkoli se stal členem, neúčastnil se zatím jednání Řídicího výboru pro IPRSJ. Pokračující chátrání vybavení, deregulace nájemného a malá poptávka po velkých bytech s sebou navíc přinesly nový problém, snižování obydlenosti nájemního bytového fondu. Za posledních pět let se z Janova odstěhovalo na 600 lidí. Obsazenost nájemních bytových domů se v některých případech zmenšila na čtvrtinu. Vysoké náklady na temperování prázdných bytů donutily majitele k radikálnímu řešení. Zbylým nájemníkům poskytl náhradní bydlení v jiných, obsazenějších domech, které vlastní v Janově nebo jinde v Litvínově a prázdné domy zapečetil a zabezpečil proti další možné devastaci ze strany vandalů a hledačů kovů. V současné době jsou na sídlišti takto zajištěny tři bytové bloky s celkem 300 byty. Deklarovaný plán vlastníka na demolici objektů zatím maří nedostatek finančních prostředků a neexistence vhodného dotačního titulu, podporujícího revitalizaci území odstraněním staveb.

Dosažení na dotace ze státního rozpočtu a strukturálních fondů Evropské unie

Dostatek finančních prostředků se ukázal být významným limitujícím faktorem realizace především plánované regenerace bytových domů. Navíc jednou z důležitých podmínek pro dosažení na dotace z Evropské unie byla stanovena schopnost předfinancovat vlastní projekt revitalizace. Dostupnost úvěrů se však v důsledku nastupující finanční krize začala od roku 2009 zhoršovat. Banky postupně zpříšňovaly své podmínky pro poskytování půjček. Problémy s dosažením na úvěry měla hlavně společenství vlastníků bytových jednotek, která se potýkala s dluhy na nájemném některých svých členů. K úspěchu nevedlo ani vyřazení problémových bytů z připravovaných projektů. Mnohé plánované opravy domů proto začaly se zpožděním, dva projekty, připravené k realizaci, byly v důsledku neposkytnutí úvěru zrušeny.

Foto © V. T. Zoubková

Obr. 6: Zapečetěný panelový dům o devíti vchodech (135 bytů) v Gluckově ulici. Vstupy do objektu a okna do výše 1. patra jsou zazděny. Balkonová zábradlí ve spodních podlažích jsou preventivně odstraněna.

21) Členy nejsou Romové.

Operační programy EU, ze kterých byly čerpány dotace pro sídliště Janov		
Operační program	Prioritní osa	Oblast podpory
Integrovaný operační program	5: Národní podpora územního rozvoje	5.2: Zlepšení prostředí v problémových sídlištích
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	2: Aktivní politiky trhu práce	2.1: Posílení aktivních politik zaměstnanosti
	3: Sociální integrace a rovné příležitosti	3.2: Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit
		3.3: Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1: Počáteční vzdělávání	1.4 Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách

Tab. 4: Operační programy EU, ze kterých byly čerpány dotace pro sídliště Janov

Programy financované ze státního rozpočtu ČR, ze kterých byly čerpány dotace pro sídliště Janov				
Rozpočtová kapitola	Dotační program	Projekt	Příjemce	Charakteristika projektu
Úřad vlády ČR (ve spolupráci s Radou vlády ČR pro záležitosti romské menšiny)	Předcházení sociálnímu vyloučení a odstraňování jeho důsledků	Terénní práce Litvínov – Janov	Město Litvínov	Určen na výdaje spojené se zajištěním služby terénního sociálního pracovníka
Ministerstvo vnitra	Program prevence kriminality a extremismu – Úsvit	Asistent prevence kriminality městské policie; Terénní sociální pracovník	Město Litvínov	Podpora nerepresivních metod práce městské a státní policie, zvyšování bezpečí v lokalitách, eliminace sociálně rizikových jevů a prevence extremismu a zapojení obyvatel ke zlepšení jejich situace
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Program na podporu integrace romské komunity	Důležitý začátek	ZŠ a MŠ Janov	Určen pro děti předškolního věku z MŠ a přípravných tříd; podpora společných aktivit rodičů, dětí a učitelů
	Prevence rizikového chování	Minimalizace šikany		Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence a řešení šikany
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Poskytování sociálních služeb	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Město Litvínov, Oblastní charita Most	
		Sociální poradna	Oblastní charita Most	

Tab. 5: Programy, financované ze státního rozpočtu ČR, ze kterých byly čerpány dotace pro sídliště Janov

Hodnocení procesu revitalizace po pěti letech

Revitalizace sídliště není ještě zdaleka u konce, ale po pěti letech lze již bilancovat. Od roku 2009 bylo v Janově proinvestováno více než 220 milio-

nů korun. Opravy panelových domů si dosud vyžádaly 185 mil. Kč, 111 milionů zaplatili sami majitelé objektů, zbytek tvořily dotace z Integrovaného operačního programu. Na regeneraci veřejných prostranství bylo vynaloženo 35 mil. Kč, 85 procent z této částky

bylo hrazeno z evropských dotací. Další prostředky byly věnovány na rozvoj lidských zdrojů a sociální oblast. I přesto, že některé žádosti byly v průběhu řízení staženy, daří se poměrně úspěšně čerpat finanční prostředky z evropských fondů a vládních progra-

mů.²²⁾ Prioritní oblasti IPRSJ jsou až na výjimky naplňovány.²³⁾ Současnou situaci sídliště Janov v porovnání se stavem v roce 2008 lze vyjádřit takto:

Po pěti letech revitalizace si sídliště udrželo všechny své silné stránky. Jevy, které ohrožovaly lokalitu na začátku procesu, nadále zůstávají, nevznikly však žádné nové hrozby.²⁴⁾

Různý zájem o účast na revitalizaci a finanční možnosti vlastníků nemovitostí způsobily, že na sídlišti postupně vznikla mozaika opravených a nadále chátrajících domů. Veřejné prostran-

Silné stránky (2008)	Současný stav	Slabé stránky (2008)	Současný stav
Nízké ceny bytů	■	Technický stav bytového fondu	++
Hustota dopravní sítě	■	Kvalita silnic a chodníků	+++
Dobré pokrytí území městskou hromadnou dopravou	■	Nedostatek parkovacích ploch	+++
Finanční podpora města	■	Vybavení parteru městským mobiliářem	+
Dostatek levné pracovní síly	■	Nekvalitní urbánní zeleň	++
Bezprostřední blízkost lesů a Krušných hor	■	Neexistence pěšího nebo cyklistického spojení s ostatními částmi města	++
Kvalitně vybavená školská zařízení a jejich dostatečná kapacita	■	Vzdělanostní a kvalifikační struktura obyvatelstva	+
Dostupnost zdravotnických služeb	■	Vysoká nezaměstnanost	■
Školní sportovní areál	■	Výskyt sociálně patologických jevů	++
Přítomnost neziskových organizací	■	Negativní image – špatná adresa	■
		Zvýšená migrace obyvatel	++
		Omezený přístup do školního sportovního areálu	++
		Nedostatek dětských hřišť	■
		Nedostatek kulturních zařízení – knihovna, kino	■
		Výskyt heren	+++
<i>Výsvětlivky: ■ Stav beze změn</i>		■ <i>beze změn</i> , + <i>slabé zlepšení</i> , ++ <i>částečné zlepšení</i> , +++ <i>výrazné zlepšení</i>	
Příležitosti (2008)	Současný stav	Hrozby (2008)	Současný stav
Přeshraniční spolupráce	+++	Pokračující úbytek obyvatelstva – vystěhovalectví	■
Rozvoj horské turistiky a cykloturistiky ve vazbě na Krušné hory	+++	Změny v demografické struktuře	■
Čerpání evropských podpor a dotací	++	Další zvyšování nezaměstnanosti	■
		Růst extremismu ve společnosti	■
		Nedostatek finančních prostředků na revitalizační programy v souvislosti s ekonomickou krizí	■
		Růst nákladů za přepravu MHD	■
		Rozvoj těžby hnědého uhlí nad rámec ekologických limitů těžby	■
++ <i>částečně využito</i> , +++ <i>využito</i>		■ <i>Stav beze změn</i> , <i>hrozba nadále trvá</i>	

Tab. 6: SWOT analýza současné situace lokality ve srovnání se stavem v roce 2008

22) Vedení města Litvínova spolu s Ministerstvem pro místní rozvoj navíc připravily nový nástroj finanční pomoci JESSICA s výrazně měkčími podmínkami pro získání úvěru na opravu obytných domů a sociální oblast ve čtvrti Janov a v navazující lokalitě sídliště Hamr, který bude žadatelům k dispozici od druhé poloviny roku 2014.

23) Viz Tab. 2.

24) Viz Tab. 6.

ství se dočkalo regenerace komunikací a zeleně, nadále však čeká na doplnění o herní a relaxační prvky. Jejich absence a částečně také výskyt městského kamerového systému v ulicích sídlišť ovlivnily pobytové chování obyvatel. K odpočinku a sousedským sešlostem jsou využívána schodiště, lavičky autobusových zastávek, obrubníky cest a rampy pro vykládku zboží provozoven. K vyžití dětí slouží často k nelihosti motoristů parkoviště, v létě koryto místního potoka. Pusté a prázdné lokality u vybydlených domů stídnají někdy až přelidněné meziblokové prostory. Velké černé skládky zmizely, ale vytvářejí se menší na místech mimo dosahu kamer, i uvnitř bytových domů. Celkově se však výskyt sociálně patologických jevů významně omezil, a to hlavně díky důsledné kontrole území městskou policií a politice nulové tolerance, podpořené vyhláškami města o hazardu a narušování veřejného pořádku.

Ceny bytů v Janově byly v roce 2009 průměrně čtyřikrát nižší než v ostatních částech města. Ani revitalizace tento stav na trhu nemovitostí nezměnila.²⁵⁾ Příliv obyvatel se zastavil, migrace z lokality však nadále pokračuje. Slabá kupní síla nevytváří prostor pro vznik nových služeb, místní provozovny bojují o přežití.

Palčivým problémem (i přes úsilí místní samosprávy, neziskových organizací a vzdělávacích agentur zlepšit kvalifikační předpoklady uchazečů o práci) zůstává nezaměstnanost, jejíž míra se po celou dobu revitalizace pohybuje vysoko nad celostátním průměrem. Ukazují se tak limity lokálně pojatého přístupu k řešení problémů sociálně vyloučeného území. Městská samospráva může usměrňovat stavební rozvoj a podmínky občanského soužití, má však jen velmi omezené možnosti

účinně postihnout oblast zaměstnanosti v území, když problém nedostatku pracovních příležitostí přesahuje hranice Janova i Litvínova.²⁶⁾ Do budoucna se proto jeví jako nevyhnutelné zapojit do řešení širší okruh aktérů i na krajské a státní úrovni a ve spolupráci s podnikatelskými subjekty koordinovat postup.²⁷⁾

Dobrá praxe Janova

Bezpečnost:

- posílení policejních hlídek;
- zlepšená mobilita policejních složek;
- rozšíření městského kamerového systému;
- zabezpečení vchodů do domů čipy;
- zabezpečení vnitřních prostor domů interním kamerovým a komunikačním systémem;
- zavedení funkce domovníka;
- aktivní spolupráce městské policie s domovníky a předsedy samospráv;
- pravidelná kontrola nočních barů a heren strážníky MP.

Regenerace domů a veřejných prostranství:

- snížení energetické náročnosti budov;
- renovace vnitřního vybavení domů;
- revitalizace zeleně, uličního mobiliáře a povrchů dopravních komunikací.

Prevence bezdomovectví:

- systém dostupného bydlení;
- účelová probírka a úprava dřevin proti vytváření přístřešků a černých skládek.

Prevence sociálně patologických jevů:

- regulace hazardu vyhláškami města;
- nízkoprahové centrum;
- působení asistenta prevence kriminality;
- terénní práce;
- častější svoz komunálního odpadu;
- pravidelná údržba a čištění území technickými službami města;
- změna režimu nástupu pasažérů v linkách MHD;

- vyhláška města o zabezpečení veřejného pořádku a zlepšení vzhledu.
- Vzdělávání dětí a dospělých:
- přípravné ročníky v místní ZŠ;
  - kurzy zvyšování finanční gramotnosti dětí a mládeže;²⁸⁾
  - počítačové kurzy pro rodiče s dětmi;²⁹⁾
  - další vzdělávání pracovníků MÚ.

Poradenství:

- poradna při finanční tísní;
- terénní sociální pracovníci.

Zaměstnanost:

- veřejně prospěšné práce s perspektivou dalšího zaměstnání;
- cílené rekvalifikační kurzy.

Zapojení veřejnosti:

- otevřené besedy obyvatel se zástupci města;
- osadní výbor městské části.

Závěr

Zdárné plnění cílů revitalizace sídlišť Janov vyžadovalo zvládnutí mnoha proměnných. Ke stabilizaci situace před zahájením procesu obnovy území, ale i v jeho průběhu, zásadně přispěl trvalý dohled a péče orgánů místní samosprávy, včetně osadního výboru, městské policie a technických služeb, a také zodpovědná bytová politika majitelů nemovitostí. V rámci revitalizace Janova se, jak bylo plánováno, podařilo propojit provádění stavebních úprav v území s uskutečňováním sociálních programů a ekonomickou stimulací. Na zlepšování podmínek života v lokalitě měly rozhodující dopad dlouhodobě aktivní přístup radnice, spolupráce aktérů a úspěšné čerpání evropských podpor a státních dotací. Přínosnou byla také součinnost s Agenturou pro sociální začleňování a spolupráce s lokálními partnery se zkušenostmi v oblasti řešení sociálního vyloučení.

25) Zdroje dat pro analýzy trhu nemovitostí v Janově a Litvínově 2009–2013: Mostecká realitní a bytová agentura, Profi-byty, Sreality.cz.

26) V šestiletém výzkumu Město pro byznys časopisu Ekonom se Litvínov v rámci sledovaných 16 měst Ústeckého kraje opakovaně pohybuje na posledních příčkách pořadí. Viz <http://www.mestoprobyznys.cz/vysledky>.

27) V březnu 2013 vznikl Pakt zaměstnanosti Ústeckého kraje – platforma spolupráce úřadů, škol a podnikatelů. Cílem je koordinovat aktivity, které v kraji povedou ke zvýšení zaměstnanosti a konkurenceschopnosti.

28) Projekt „Kdo šetří, má za tři“ probíhá v nízkoprahovém centru Jaklík a je určen pro děti ve věku od 6 do 15 let. Cílem je formou hry, diskusí a soutěží posílit schopnost správného hospodaření s penězi a prostřednictvím zkušeností dětí z projektu nepřímo motivovat jejich rodiny k finanční zodpovědnosti.

29) Kurzy jsou společné pro obě generace. Pod dohledem lektora děti vystupují v pozici učitelů svých rodičů. Cílem je zvyšování počítačové gramotnosti dospělých a posílení rodinných vazeb účastníků.

Použité zdroje:

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Akční plán lokálního partnerství Litvínov*, Praha 2010.

BLOVSKÁ, J. Ukončené akce z Integrovaného plánu rozvoje sídliště Janov. *Radnice XXII/15*, 2013, s. 2.

ČERNÝ, O. – ČTK. Litvínov se kvůli sídlišťi Janov pře s vládní agenturou pro Romy. *iDnes* 21. 7. 2009. Available at http://zpravy.idnes.cz/litvinov-se-kvuli-sidlisti-janov-pre-s-vladni-agenturou-pro-romy-py4-/domaci.aspx?c=A090721_194031_domaci_lpo. Accessed 11-4-2012.

GAC – MPSV. 5.12.15 Litvínov, 5.12.15.1 lokalita A (on-line). Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR, 2006 (web). Available at http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_15_1.html. Accessed 13-05-2013.

LENC, P. – MÚ LITVÍNŮV. *Integrovaný plán rozvoje sídliště Janov*. MÚ Litvínov, Litvínov, 2008.

LENC, P. Roční monitorovací zpráva o postupu realizace IPRM. MÚ Litvínov, Litvínov 2012.

LENC, P. Litvínov představil aktivity v Janově. *Radnice XXII/20*, 2013, s. 3.

LÍŠŤANSKÝ, J. – SLAVÍK, J. *Kronika města Litvínova 1998*. MÚ Litvínov, Litvínov, 1999.

Litvínov: Počet obyvatel v letech 2000 až 2008 (on-line). Český statistický úřad, Available at http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislota=MOS+B04&kapitola_id=370&aktualizuj=Aktualizovat&pro_4332614=567256. Accessed 28-11-2012.

Litvínov: Vybrané statistické údaje za obec Litvínov. Český statistický úřad. Available at http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?cislota=MOS+ZV01&kapitola_id=5&kontext=t&razeni=ta&pro_4382338=567256. Accessed 30-12-2009.

MAIER, K. Sídlíště: problém a multikriteriální analýza jako součást přípravy k jeho řešení. *Sociologický časopis*, 2003 (39/9), s. 653–666.

MAIER, K. Udržitelná regenerace sídlišť. *Urbanismus a územní rozvoj*, 2004 (VII/4), s. 16–25.

MAREŠ, P. – HORÁKOVÁ, M. – RÁKOC-ZYOVÁ, M. *Sociální exkluze na lokální úrovni*. VÚPSV, Praha, 2008.

Město Litvínov nabízí sociálně slabším skupinám obyvatel systém dostupného bydlení. *Radnice XX/5*, 2011, s. 3.

Nezaměstnanost ve městě Litvínov. Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska, ČSÚ. Available at <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>. Accessed 15-12-2013.

Nezaměstnanost v okrese Most. Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska. ČSÚ. Available at <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>. Accessed 15-12-2013.

NOVOTNÝ, V. *Kronika města Litvínova 2004–2008*. MÚ Litvínov, Litvínov, 2005 – 2009.

OZV č. 2/2008, o regulaci provozu výherních hracích přístrojů na území města Litvínova.

OZV č. 5/2011, o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her.

OZV č. 3/2013, o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a zlepšení vzhledu města.

Program rozvoje města Litvínova 2008–2013. MÚ Litvínov, Litvínov, 2009.

RADA MĚSTA LITVÍNŮVA: Usnesení 1965/66. Městský úřad Litvínov, Litvínov, 2008.

Reklamy na hazard mizí z ulic Litvínova. *Radnice XIX/2*, 2010, s. 2.

SLAVÍK, J. *Kronika města Litvínova 1997*. MÚ Litvínov, Litvínov, 1998.

SLAVÍK, J. *Kronika města Litvínova 199–2002*. MÚ Litvínov, Litvínov, 2000–2003.

SLAVÍK, J. – NOVOTNÝ, V. *Kronika města Litvínova 2003*. MÚ Litvínov, Litvínov, 2004.

ÚŘAD VLÁDY: Sociální past. Situační analýza sociálně vyloučených lokalit na území města Litvínova se zaměřením na sídliště Janov. Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách, Praha, 2009.

Územní plán obce – města Litvínov. MÚ Litvínov, Litvínov, 2001.

Výzva k podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Integrovaného plánu rozvoje sídliště Janov. Městský úřad Litvínov, Litvínov, 2009.

Zápisy z jednání Osadního výboru pro městskou část Janov. MÚ Litvínov, Litvínov 2012–2013.

Děkuji vedení města Litvínova a IPRM za vstřícné jednání a Odboru sociálních věcí a školství MÚ Litvínova za laskavé poskytnutí informací.

Ing. Věra Thea Zoubková
Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování
Fakulta životního prostředí
Česká zemědělská univerzita v Praze

ENGLISH ABSTRACT

The housing estate of Janov: five years of a process of revitalization, by Věra Thea Zoubková

More and more cities suffer from deprivation in residential areas. Where prevention fails continuous and complex revitalization must take over. The location of the housing estate of Janov, highlighted in the media in 2008 for its poor environment, problems of economic stagnation and social exclusion, and right-wing clashes with the police, embarked on its path towards spatial revitalization and a decrease in levels of social exclusion five years ago. The process of revitalization persistently faces various challenges, but inspiring solutions have already been found to many problems.